

A Szegedi Orvostudományi Egyetem története

Írta: dr. Nagy István docens

(Folytatás.)

Az új épületek elkészültéig az orvoskar energiáját a hiányos felszereléssel való küzdelem erősen igénybe vette. Az új épületben új kilitások nyíltak az orvoskar számára. Több nagyjelentőségű felfedezés és elmélyült egyetemi munka bölcsőjévé vált a szegedi környezet. A harmincas évek elején bekövetkezett gazdasági válság azonban nemcsak a további fejlődést akadályozta meg, hanem a tanszékek számának csökkenése, a személyzet létszámának apasztása és az egyetem hallgatók számának részben gazdasági, részben pedig politikai okokból való korlátozása is bekövetkezett.

Újabb változások (1930-1940) A II. Világháború

Tanszékeket vonnak össze. Jankovich Lászlót áthelyezik Debrecenbe anatómusnak és a törvényszéki orvostan vezetésével is Balogh Ernő utódát, ki Budapestre távozott, Baló Józsefet a kórbonctan és kórszövettan tanárát bízzák meg. Jeney Endre szintén Debrecenbe kerül, ahol a gyógyszerintézet és a közegészségtani intézet vezetésével bízzák meg. A kórtani és közegészségtani intézetet összevonják és a két intézetet Darányi Gyulának, aki Rigler Gusztáv

után került a közegészségtani intézet élére, utóda Tomcsik József vezeti.

1934-ben Kiss Ferenc az anatómia tanára Budapestre nyer meghívást, és 2 évig az intézetet megbízással Gellért Albert magántanár vezeti, 1936 júliusában őt nevezik ki professzornak, azonban megszüntetik a szövet- és fejlődéstani intézet különállóságát és teljes egészében az anatómiai intézetbe olvasztják be. Ugyanekkor távozik Budapestre az Országos Közegészségügyi Intézet élére Tomcsik József és a kórtani és közegészségtani intézethez Lőrincz Ferenc nyer tanári kinevezést. Ugyanezen évben id. Issekutz Béla Budapestre nyer meghívást, s a gyógyszerintézet vezetésére ifj. Jancsó Miklósról kerül át.

A tanszemélyzet és hallgatók számának viszonylatában azt jelenti az említett gazdasági válság, hogy a tanszemélyzet létszáma 98-ról 82-re, a hallgatók létszáma pedig a gyógyszerész hallgatókat is beszámítva, 387-ről 275-re csökken. Ezen intézkedésekkel kapcsolatban igen súlyosan érinti egyetemünket az eredeti 800-as klinikai ágylétszámnak 480-ra történt redukálása.

A volt kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem orvostudományi karával együtt 1940-ben Kolozsvárra költözik vissza. 1940 októberében a Szegedi Tudományegyetem és annak Orvostudományi Kara létesítéséről az 1940. évi XXVIII. törvény cikk rendelkezik. Ebben az időben újabb személyi változások történnek. Berde Károly pécsi bőrgyógyász professzor visszatér Kolozsvárra, Melczér Miklós, aki Poór Ferenc halála után 1936-ban került a bőrgyógyászati klinika élére, visszamegy Pécsre és helyére Rávnagy Tamás nyer kinevezést. Lőrincz Ferenc is áthelyeztetni magát Kolozsvárra, azonban a kultusz-kormányzat ekkor már a kórtani és közegészségtani intézeteket különválasztja és a kórtani intézet vezetésére Ivanovics Györgyöt, a közegészségtani intézet vezetésére pedig Kanyó Bélát nevezi ki. Kolozsvárra kéri az áthelyezését Miskolczi Dezső is, akinek tanszékét Szegeden Kulcsár Ferenc kapja meg, 1940-ben hal meg Berecz János szülész és nőgyógyász professzor, s még ebben az évben a klinika tanári állását Batizfalvy János kapja meg, majd nyugdíjazása után 1961-ben Szontágh Ferenc.

A második világháború és hazánk felszabadulása után megkezdődött az újjáépítés. Ebben az időszakban az Orvostudományi Kar 16 tanszékkal működött.

Felelősség és újjáépítés (1945-1947)

A felszabadulás a Szegedi Tudományegyetem orvoskarát is súlyos helyzetben találta. Az intézetek és klinikák felszerelésének jórészt részben Sopron környékére, részben pedig Németországba hurcolták. A tanszemélyzet és az egyetemi hallgatók túlnyomó többsége a fejezített intézkedések és rémhírek hatására elmenekült. Több intézményünk a bombázások következtében romhalmazzá vált, vagy súlyosan megsérült. A szovjet katonai hatóságok támogatása felébresztette az itthon maradtak önbizalmát és — bár hónapokig minden rendszeres állami segítséget, sőt a legszükségesebb gyógyszereket is hiányoztak — folytatódott az Orvostudományi Kar élete. A fűtetlen klinikák és intézetek, a gyógyszer- és vegyszerhiány, a bútoratlan, ablaktalan kollégiumok kevés reményt nyújtottak a kibontakozásra. A kar működésének színvonalára mélyen a háború előtti nívó alá esett. A háború súlyos következménye az infláció, további akadályt jelentett mindaddig, amíg a forint bevezetése az ország pénzügyi helyzetét megszilárdította és lehetőséget adott arra, hogy a kormányzat orvoskarunkat is rendszeres és fokozatosan emelkedő ellátmányban részesítse.

1948. Újra a háború előtti szinten

1948. Újra a háború előtti szinten

A felszabadulás utáni első évek jellegzetességét az egyetem belső reakciója elleni harc és az egyetem fennmaradásáért folytatott gazdasági erőfeszítés adta. Mindkét törekvés politikai vezetője a Magyar Kommunista Párt. E politika következménye lett az első hároméves terv, mely a Szegedi Orvosi Egyetem életében is, története ezen időszakában, az újjáépítést jelentette. Ezen idő alatt, 1947—1949-ig, épül újjá a gyermekklinika, valamint állnak helyre a szülészeti klinika, gyógyszerintézet és a bőrklinika háború által elpusztított részei. Ekkor létesül 1949-ben a fog- és szájbeteg klinika és tanszék, Hattyassz Dezső kinevezésével kezdetben a Teleki utcában, ahonnan később a klinika jelenlegi helyére a volt Tóth féle magánstanórium épületébe kerül. Ekkor kerül haza a nyugatra hurcolt felszerelés jelentős része, és az üres szobák betöltésére, kollégiumok rendbehozására és létesítésére, továbbá az Orvoskar Könyvtár újjászervezésére, de a legelőtér hiányok pótlására is ekkor nyílik alkalom.

A Magyar Dolgozók Pártja megalakulásával 1948-ban tisztázódott politikai légkörnek jelentős szerepe volt abban, hogy a szegedi orvoskar oktató, kutató és gyógyító munkája 1948-ban elérte a háború előtti szintet. Ehhez a veszített háború után eltelt három évhez képest igen nagy eredményhez a munka javát az Orvostudományi Kar teljes tudományos, gazdasági- és segítő személyzete adta, de hozzájárult módszertani és jelentős anyagi támogatással a Tudományos Tanács, majd pedig az újjászervezett Magyar Tudományos Akadémia is.

Végül is a szocialista erők győzelme következtében lehetségessé vált az

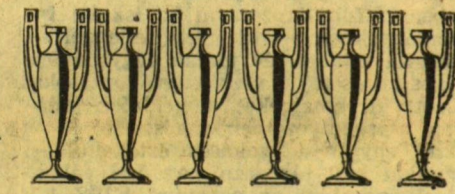
egyértelmű út, melyet politikailag a népi hatalom befolyása, gazdaságilag pedig a tervszerűség jellemez.

Személyi változások a felszabadulás utáni években

A felszabadulás után Kramár Jenő és Kulcsár Ferenc nem térnek vissza. A gyermekklinika kezdetben a városi Gréf-féle gyermekkórház épületében Török Gábor címzetes rendkívüli tanár, főorvos vezeti, majd két évvel később a klinika élére Walmter Károly kerül, kinek tanszékét nyugalmabavonulása után a jelenlegi tanszékvezető Boda Domokos kapja meg. Az ideg-elmeklinika vezetésére pedig Huszák István nyer kinevezést. Az „A” osztály a bel-diagnosztika épületébe kerül. Egyéb személyi változások is történtek. Budapestre távozik Rusznyák István és a I. sz. Belklinikát Purjesz Béla veszi át nyugalmabavonulásáig, amikor a klinika élére Hetényi Géza kerül. A sebészeti klinikát Prochnov Ferenc vezeti 1948-ig, amikor a klinika élére Jáki Gyulát nevezik ki, akinek 1958-ban bekövetkezett halála után a klinika vezetését Petri Gábor veszi át, aki akkor már a közben (1951-ben) újonnan létesített Tájanatómiai (később sebészeti anatómiai és sebészeti műtétani) intézet igazgatója. Az élettani intézetet a felszabadulás után ifj. Issekutz Béla kapja meg, ki kanadai tanulmányútról nem tér haza és tanszékét Obál Ferenc öröklő, aki a Marosvásárhelyi Magyar Egyetemen egyszerre három tanszékét is vezette. (Befejező részét következő számunkban közöljük.)

Móra-mutató

Ha szerény keretek között is, de rendszeres kiadói tevékenységet folytató Szeged városi Somogyi Könyvtár újabb hasznos publikációval lepte meg az érdeklődő olvasókat. A Péter László által összeállított kis munka, amely a Betűrendes mutató Móra Ferenc összegyűjtött művei kötetéhez (Szeged, 1969.) címet viseli, az író születésének közelgő 90. évfordulója alkalmából jelent meg, s tartalmazza az Ifjúsági (Móra Ferenc) Könyvkiadónál 1955—1958-ban megjelent tíz, valamint a Magvető Könyvkiadónál 1958 óta közreadott, illetve előkészületben levő tizenegy kötetben található művek pontos lelőhelyeit.

Érdekvédelem

Tanácskozás az új ösztöndíjról

A József Attila Tudományegyetem KISZ-bizottságán március végén gyűltek össze azoknak a felsőoktatási intézményeknek a képviselői, ahol az új ösztöndíj-rendszert kísérleti jelleggel 1969. januártól bevezették. A Budapesti Eötvös Lóránt Tudományegyetem, a pécsi és a debreceni egyetem, a Budapesti Műszaki Egyetem, a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem, a JATE és a SZOTE KISZ-szervezeteinek képviselői ülték körül a tanácskozási asztalt. A konferencián képviseltette magát az Egyetemi és Főiskolai Tanács Érdekvédelmi Szakcsoportja, a KISZ VB Egyetemi és Főiskolai Osztálya és a Csongrád megyei KISZ-bizottság is.

A konferencia célja az volt, hogy az új ösztöndíjrendszer tapasztalatait összegyűjtve és a meglévő hibák megszüntetésére javaslatot tegyen. Ebben a szellemben nyitotta meg Bodnár László, a JATE VB-titkár helyettese az ülést. Ezután Izsák Péter (JATE VB-tag) tartotta meg referatúráját.

Előadásában ismertette az új rendszer mechanizmusát és azt a célját, hogy a rosszabb szociális helyzetben levőket hathatósabban lehessen segíteni, emellett a tanulmányi különbségek jobban érvényesüljenek a dotáció megállapításánál. Adatokat ismertetett, melyek szerint a fizikai dolgozók gyermekeinél általában emelkedett a juttatások összege, az elsőéveseknél viszont csökkent. A szociális juttatások összege egyetemeken szinten nem változott, de egy hallgatóra nézve csökkent, mivel az új rendszerben a IV. kategóriások is kapnak 100 forintot.

Elmondta, hogy az új rendszer bevezetésénél nagyon nehéz helyzetbe kerültek, mivel a végleges forma csak január 12-én érkezett meg az egyetemre. Így nagyon rövid idő áll rendelkezésükre. A továbbiakban több időt kell majd biztosítani a Diákjóléti Bizottság és az alapszervezetek elosztó munkájára. Fontos, hogy a Diákjóléti Bizottságot időben tájékoztassák lehe-

tőségeiről és a rendelkezésére álló pénzügyi eszközökről. Ugyanakkor szélesíteni kell a véleményezések elkészítését a csoportvezető tanárok, patronusok és hallgatók bevonásával.

Az elosztásnál ne a KISZ-funkció számítson, hanem a ténylegesen végzett munka. Egészséges arányt kell kialakítani a tanulmányi eredmény és a végzett egyéb munka értékelésében. Tisztázatlan még a házaspárok helyzete is. Azt ajánlották, hogy a két hallgató házastárs, sorolják őket egy-egy alacsonyabb kategóriába.

Ezután a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem képviselőjének korreferátuma következett. Sajátos helyzetüket ismertette. Az egyetemen a hallgatók 85 százaléka kollégista, az egyetem tanulmányi átlaga pedig 2,77. Ebből következően a kategória határokat módosítani kellett, hogy abszolút értékben ne csökkenjen a juttatások összege.

Ezért 3,5 helyett 3 egészben állapították meg a tanulmányi átlag alsó határát. Változtatás nélkül (2,5 tanulmányi átlag alatt) a hallgatóknak mintegy 30 százaléka nem lehetett volna kollégista. De ezek éppen a munkás, vagy paraszt származású, alacsony jövedelmű családok gyermekei voltak többségben, s nem lett volna mód tanulmányaik folytatására. Így született az a döntés, hogy indokolt esetben 2,5 tanulmányi átlag alatt is felvehető a hallgatók a kollégiumokba az elsőtől a negyedik feléig, a kategóriának megfelelő térítés ellenében, az V. félévtől pedig teljes térítésért, ha a hallgató nem is ért el a szükséges tanulmányi átlagot.

Beszélt arról is, hogy 17 hallgatónál a Népköztársasági Ösztöndíj rosszabb helyzetet jelentene, mint a szociális és tanulmányi ösztöndíj összege. Ezért az egyetemen a Népköz-

társasági Ösztöndíjat egységesen 1000 forintra emelték. Ok is fontosnak tartják, hogy az elosztás eldöntésére későbbiekben több időt biztosítsanak.

A tapasztalatok szerint hallgatóik döntő többsége kedvezően fogadta az új rendszert.

A SZOTE képviselőjének korreferátuma hiányolta a megfelelő előkészítést. Emellett keveselte a miniszterium által megadott összeget. Az elosztásnak egyetemükön új módszerrel dolgozták ki. Olyan pontrendszert használnak az egyes hallgatók értékelésére, amely a munkát meggyorsítja, egyben a hallgató tevékenységének, emberi magatartásának számos vonatkozását is mérlegeli. A pontszámokba beszámít a tanulmányi eredmény mellett a KISZ-munka, a társadalmi tevékenység, diákéleti munka, közösségi magatartás is.

Az elhangzott előadások után vita következett, majd a határozatok megfogalmazására került sor. A határozatokban megállapítják, hogy az új rendszer tapasztalatai kedvezőek, de néhány, már korábban is felvetett kérdést illetően aggodalmukat fejezték ki. Az a vélemény alakult ki, hogy néhány kérdésben feltétlenül indokolt lenne az új rendszer általános bevezetése előtt a jelenlegi szabályok némelyikének módosítása. A legfontosabbak javaslatok közül a következők: az egyetemeknek folyósított ösztöndíj összege az eddigiekhez képest még a műszaki jellegű intézményekben se csökkenjen; indokolt esetben tegye lehetővé a Művelődésügyi Minisztérium, hogy hallgatókat két szociális kategóriával is feljebb sorolhassanak az egyetemeken; tegye lehetővé a Művelődésügyi Minisztérium, hogy az elsőévesek a II. félévben legalább a kategória-minimumnak megfelelő tanulmányi ösztöndíjban részesüljenek; javasolták, hogy a hallgatók által fizetendő térítés a kollégiumok közötti minőségi különbségekhez is igazodjon; indokolt esetben pedig az egyetemeknek legyen lehetősége tandíjkezdvevény nyújtására is; kérték a reggeli biztosítását változtasson kollégiumi térítési díjak mellett.

Végül megjegyezték: a jelenlévő felsőoktatási intézmények képviselői helyteltették, hogy ezen a fontos tanácskozáson a Művelődésügyi Minisztérium képviselője nem jelent meg, jóllehet jelenléte nagyban hozzájárulhatott volna a tanácskozás és ezzel együtt az új ösztöndíjrendszer általános bevezetésének a sikeréhez.

DOKTORAVATÁS. Március 21-én az egyetemek központi épületének aulájában a József Attila Tudományegyetem Tanácsa fogadott doktortá hetvenhét végzett jogászt, valamint a Bölcsészettudományi Kar, és a Természettudományi Kar tíz korábban végzett, s egyetemi doktori vizsgát tett hallgatóját.